

SIEMENS

Data er den nye olje

Årsrapport 2015

Siemens A/S

A.

Siemens AS

3	A.1	Data er den nye oljen
5	A.2	Årsberetning Siemens AS 2015

B.

Nøkkeltall

10	B.1	Nøkkeltall
----	-----	------------

C.

Årsberetning

11	C.1	Resultatregnskap
12	C.2	Balanse
14	C.3	Kontantstrømoppstilling
15	C.4	Noter

D.

Revisjonsberetning

37	D.1	Revisjonsberetning
39	D.2	Siemens adresser i Norge

|| | A.1 Data er den nye oljen

Siemens har i 168 år jobbet med å utvikle teknologi som bidrar til å løse noen av de store utfordringene samfunnet vårt står overfor. Vi har bygget opp en tradisjon for å tenke langs de lange linjene med fokus på å skape et bærekraftig samfunn. I Siemens tror vi at et bærekraftig samfunn skapes gjennom å elektrifisere og automatisere alle deler av samfunnet basert på fornybar energi. I tiden fremover vil vi ved hjelp av digitalisering kunne ta enda smartere beslutninger som optimaliserer og effektiviserer energisektoren, transportsektoren og industrien. Fremtidens løsninger er elektriske, automatiserte og digitaliserte. Siemens er en av bransjens viktigste pionerer på disse områdene.

I Siemens tror vi nysgjerrighet og skaperevne kombinert med teknologisk optimisme er løsningen på flere av de store utfordringene verden står overfor. Klimakrisen, urbanisering, demografiske og helsemessige utfordringer og globaliserte markeder har alle behov for teknologiske løsninger som gir mer effektiv bruk av klodens ressurser. Veldig forenklet kan vi si at Siemens jobber med alt det går strøm igjennom. Vi ønsker å være en partner for privat næringsliv og offentlig sektor når et bærekraftig samfunn skal planlegges, og hvis alle deler av samfunnet elektrifiseres basert på fornybar energi, kan vi skape et bærekraftig samfunn samtidig som levestandarden opprettholdes.

I et høykostland som Norge, er næringslivet nødt til å tenke smart for å være godt nok rustet for fremtiden. Norges konkurransekraft skal sikres gjennom et kunnskapsintensivt og moderne næringsliv som blant annet tar i bruk ny teknologi for smartere bruk av ressurser. Når alle deler av samfunnet elektrifiseres vil de elektriske komponentene avgi store mengder informasjon. Denne informasjonen kan gjøres om til digitale formater. Ved å analysere og tolke disse datamengdene i nåtid, vil vi kunne ta smarte beslutninger som optimaliserer og effektiviserer energisektoren, transportsektoren og industrien. Den virkelige og den virtuelle verden smelter dermed sammen og skaper helt nye muligheter. Disse mulighetene skal vi utnytte.

For Siemens handler digitalisering om å utvikle løsninger som gjør det mulig å benytte disse enorme datamengdene til å optimalisere drift og skape merverdi for våre kunder. Samtidig skal vi bistå samfunnet i møtet med stadig økende klimautfordringer. Vi har bygget vår virksomhet på elektrifisering og automatisering, og vi vil nå forsterke dette ved å rette fokus mot digitalisering.

Siemens er et av verdens mest internasjonale selskaper. Selskapet er i dag tilstede i 190 land med i overkant av 350 000 ansatte på verdensbasis. I Norge er vi om lag 2000 ansatte fordelt på 14 lokasjoner med hovedkontor i et av Norges mest energieffektive bygg i Oslo.

Siemens beviser at det går an å finne løsninger på vanskelige spørsmål – løsninger som gjør det mulig å sette nye teknologiske verdensrekorder. Teknologien vi trenger for å skape en mer bærekraftig fremtid er allerede tilgjengelig. Det handler bare om å ta den i bruk.

Intelligent infrastruktur

Kravene til utslippsreduksjoner fra transportsektoren blir stadig skjerpet. Elektriske transportløsninger innen person- og godstrafikk er nødvendig for å oppnå tilfredsstillende luftkvalitet i byene. Siemens leverer løsninger for utslippsfri, elektrisk fremdrift på sjø, bane og vei. Digitaliseringsløsninger som overvåker tunneller, kontrollerer veistrekninger og finner nærmeste ledig parkering, sikrer sømløs og effektiv mobilitet.

I 2015 leverte Siemens verdens første elektriske bilferge i samarbeid med Fjellstrand skipsverft. Løsningen som muliggjorde elektrifisering av en slik ferge viste seg å være relativt enkel i teorien, men utgjorde likevel en stor teknologisk utfordring. Siemens er stolt av å ha løst denne teknologiske nøtten, og for å ha bidratt til en løsning som nå åpner muligheter for å realisere en rekke slike ferger både i Norge og utlandet. Og potensialet er stort, en mulighetsstudie utarbeidet av Siemens i samarbeid med Bellona viser at det er lønnsomt å skifte ut 7 av 10 norske fergestrekninger til enten helelektriske ferger, eller hybridferger.

Siemens er også leverandør av en smart t-bane i Oslo som lager energi når den bremses. I fremtiden vil vi se denne teknologien også på tog og trikker. Siemens har i tillegg utviklet en løsning som gjør tungtransport elektrisk og utslippsfri. Med tiden vil kanskje elektriske eller hybride fly også bli en realitet.

Siemens leverer teknologien som muliggjør en bærekraftig transport.

Bærekraftig energi

Siemens sin globale offshorevirksomhet ligger i Norge. Siemens er blant annet ledende på utviklingen av undervannskraftsystemer, såkalt Subsea Power Grid, og ved hjelp av ny

teknologi kan man i fremtiden flytte stadig mer av olje- og gassproduksjonen ned på havbunnen. Det vil spare bransjen for store kostnader, og vil bidra til en renere utvinning av olje og gass.

Elektrifisering er et betydelig grønt skifte. Ved å elektrifisere store deler av samfunnet vårt med utgangspunkt i ren, fornybar energi, kan vi gå mot et nullutslippssamfunn.

Siemens er størst i verden på offshore vind, og nummer tre på landbasert vindkraft. I Norge har Siemens blant annet levert vindturbinene til det som er blitt Norges mest effektive vindpark. Denne ligger på Raggovidda, et forblåst fjellplatå ved Bærlevåg i Finnmark. Her produserer 15 vindturbiner over 200 millioner kilowattimer, nok til å forsyne 9.500 husstander en by på størrelse med Molde.

Norge har et stort potensial for vindkraft både til vanns og til lands. Utfordringen er imidlertid at lønnsomheten for vindkraft balanserer på en knivsegg. Derfor har selv små forbedringer mye å si. Digitalisering er nøkkelen til å øke produksjon og gjøre vindkraft mer konkurransedyktig. Det handler om å få mest mulig kraft ut av hvert vindpust.

I vårt kontrollsenter i Brande i Danmark overvåkes og fjernstyres over 10.000 Siemens-turbiner. Fra alle disse turbinene samles det inn over 200 GB med nye data hver dag. Ved hjelp av disse dataene kan de fleste feil oppdages tidlig og rettes direkte fra kontrollsenteret. Ekspertene kan løse og fikse åtte av ti alarmer direkte fra kontrollsenteret uten at serviceteam behøver å gjøre feilsøking på stedet.

Fremtidens industri

Nøkkelen til økt produktivitet og smartere bruk av ressurser ligger i optimalisering av prosesser, og her har digitalisering en sentral rolle. I fremtidens marked vil det stilles helt andre krav til at nye produkter skal komme raskt og rimelig på markedet. Industrien må derfor produsere nye produkter stadig raskere.

Kundene vil dessuten stadig kreve nye og skreddersydde produkter. Det stiller enorme krav til fleksibilitet i produksjonen, og individuell masseproduksjon. Evnen til å omstille produksjonen raskt vil derfor bli helt avgjørende i morgendagens marked.

I tillegg stilles det stadig høyere krav til redusert energi- og ressursforbruk. Produsenter må implementere en helhetlig tankegang som dekker hele verdikjeden i en produksjonsprosess. Dette kan gjøres gjennom bruk av digitale løsninger. Siemens leverer løsninger som fusjonerer digitalisering og automatisering for industrien, slik at den digitale og virtuelle verden integreres på en sømløs, effektiv og helhetlig måte. Slik

kan bedrifter fortsatt være konkurransedyktige på veien mot fremtidens industri. Dette er spesielt viktig for å kunne overleve i et høykostland som Norge.

Integrerte byggløsninger

Intelligente og integrerte løsninger for styring av inneklimate, komfort og energiforbruk øker lønnsomheten i drift av bygg. Energieffektiv drift er en viktig faktor, men det er integreringen og samkjøringen av alle løsningene i hele bygget som øker effektiviteten, sikkerheten og lønnsomheten. Fokus på helhetsprosjekter som dette er viktig. Siemens tilbyr derfor også finansieringsløsninger, som bidrar til rask inntjening av investeringene i de byggtekniske løsningene.

Smarte nett

I løpet av de neste årene skal alle norske husstander utstyres med digitaliserte strømløsere. Dette bidrar til en styrking og oppgradering av det elektriske nettet som forbereder oss på en ny, elektrisk hverdag. Siemens leverer selve grunnmuren i det nye systemet som skal sørge for at det elektriske nettet blir smartere. Med løsninger som kontinuerlig overvåker forbruk, priser og energiutvikling bidrar Siemens til en bedre håndtering av morgendagens forbruk.

Året 2015 har vært et spennende år for flere av våre forretningsområder. Markedssituasjonen innen olje og gass har tilspisset seg i løpet av 2015. Det utfordrer oss som leverandør av produkter og løsninger på en ny måte. Vi ser verdien av å jobbe enda tettere med våre kunder for å finne de gode løsningene og bidra til økt effektivitet og lønnsomhet i bransjen. Dette gir oss samtidig nye muligheter som vi ønsker å ivareta på en god måte.

Siemens AS er et heleid datterselskap av det tyske konsernet Siemens AG. Selskapet hadde i 2015 en salgsinntekt på 6 371 MNOK og 1 959 gjennomsnittlig antall ansatte. Hovedkontoret ligger i Oslo og selskapet har totalt 14 lokasjoner i Norge. Foruten hovedkontoret, er de største avdelingene plassert i Trondheim, Bergen og Stavanger.

Siemens tilbyr teknologibaserte produkter, tjenester og løsninger innen områdene energi, automatisering, olje og gass, sikkerhet, samferdsel og helse. Det er viktig for selskapet å ha et helhetlig fokus på bærekraft.

Siemens AS benytter regnskapslovens paragraf 3–7 for unntak fra konsernregnskapsplikten for morselskap i underkonsern og utarbeider ikke eget konsernregnskap. Det henvises til årsrapporten for Siemens AG. Siemens har avvikende regnskapsår. Forretningsåret 2015 løper fra 1. oktober 2014 til 30. september 2015.

Året 2015

Siemens opplever en nedgang i ordreinngangen for 2015 som en konsekvens av endrede rammebetingelser i markedet og en redusert investeringsvilje grunnet halvert oljepris.

De globale klima- og miljøutfordringene krever i større grad omstilling i samfunnet for å kunne gå en bærekraftig fremtid i møte. Støtteordninger for utbygging av fornybar energi stimulerer myndighetene til økt satsning på dette området. Det gjennomføres for tiden et historisk løft på området gjennom oppgradering av det regionale og nasjonale kraftnettet. Vi opplever at flere av investeringene i fornybar energi blir forskyvet i tid som en konsekvens av begrenset nettkapasitet.

Tiltak innen infrastruktur og transportsektoren er viktig for etableringen av en grønnere hverdag. Politisk er det i dag større engasjement og vilje til å gjennomføre et løft innen infrastruktur og transport ved å øke fokuset på elektrifisering. Prosesser som dette er omfattende og forankringen og gjennomføringen tar ofte lengre tid enn ambisjonene.

Resultatutvikling

Siemens signerte i forretningsåret 2015 kontrakter verdt 5 200 MNOK. Dette tilsier en nedgang på 601 MNOK sammenlignet

med 2014. Divisjonene som opererer innen olje og gass, industri og subseateknologi opplever størst nedgang i innkommende ordrer. Samtidig har Mobility og Wind Power vært preget av nedgang som en konsekvens av at investeringsprosjekter skyves ut i tid. Energy Management opplever for øvrig et solid år innenfor flere av sine områder.

Orderreserver for igangsatte prosjekter i Siemens AS var på 3 558 MNOK per 30. september 2015, en nedgang på henholdsvis 956 MNOK sammenlignet med fjoråret.

Totale salgsinntekter i 2015 endte på 6 371 MNOK, en nedgang på 380 MNOK sammenlignet med 2014. Driftsresultatet i 2015 endte på -88,3 MNOK, henholdsvis 271,4 MNOK mindre enn i 2014.

Salgsinntektene for 2015 opprettholdes på et høyt nivå, til tross for en nedgang på 380 MNOK sammenlignet med 2014. Fjoråret viste rekordhøye salgsinntekter som i stor grad kan gjenspeiles i høy oljepris og rekordhøyt investeringsnivå i olje og gass for årene 2013 og 2014. Driftsresultatet i år er preget av tap av marginer i gjennomføringen av store prosjekter og selskapet har sett seg nødt til å ta nødvendig grep i form av omorganiseringer og nedjusteringer i organisasjonen.

Årsresultat etter skatt i 2015 endte på 132,4 MNOK, en oppgang på 34,3 MNOK fra 98,1 MNOK i forrige forretningsår. Siemens AS hadde i 2015 høye finansinntekter som følge av salg av aksjene i Siemens Healthcare Diagnostics AS til Siemens International Holding B.V. Dette medførte en gevinst på 219,9 MNOK. Andre driftsinntekter i 2015 ligger på 52,0 MNOK, mot 21,5 MNOK i 2014.

Selskapet har tatt grep og arbeider målrettet med å videreutvikle salgsfunksjonen og styrke prosjektorganisasjonen for å utvikle oss i takt med markedsendringer og oppnå økt lønnsomhet. Vår ambisjon er å bidra til økt konkurranseevne for våre kunder, ved å styrke vår egen.

Styret støtter seg bak de tiltak som er iverksatt for å utvikle selskapet i takt med markedsendringene og bedre resultatene. De ønsker å takke samtlige medarbeidere for deres engasjement og innsats i et utfordrende år.

Styret bekrefter at grunnlaget for videre drift er til stede, jfr. regnskapslovens paragraf 3-3a. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift og gir etter styrets oppfatning et rettviseende bilde over utviklingen og resultatet av virksomheten i regnskapsåret og økonomisk stilling per 30. september 2015.

Disponering av årets resultat

Siemens AS oppnådde i forretningsåret 2015 et resultat på 132,4 MNOK etter skatt. Styret vil foreslå utbyttebetaling på 130,0 MNOK for generalforsamlingen. Regnskapsmessig reflekteres dette i regnskapet i det regnskapsåret generalforsamlingen godkjenner utbyttet. For årets regnskap foreslår styret følgende disposisjoner (i MNOK):

Overført til annen egenkapital	132,4
Årets resultat	132,4

Finansielle forhold

Egenkapitalen per 30. september 2015 utgjør 27 prosent av totalbalansen. Selskapet har forsvarlig egenkapital og tilfredsstillende likviditet. Som følge av selskapets internasjonale virksomhet eksisterer det en valutarisiko i forhold til verdien av fremtidige kontantstrømmer og balanseposisjoner i utenlandsk valuta. I tråd med Siemens' retningslinjer sikres denne gjennom anvendelse av terminkontrakter og valutaopsjoner. Disse håndteres gjennom Siemens Financial Services GmbH som håndterer valutarisiko for hele Siemenskonsernet og fungerer som en motpart til Siemens AS sine valutakontrakter. Kredittrisikoen tas hensyn til gjennom avsetning til tap på kundefordringer for å møte eventuell usikkerhet i betalings- evnen til enkelte kunder. Det er forventet at nedganger i verdensøkonomien vil kunne føre til større tap og medføre seg flere utfordringer. Gjeldende avsetninger anses å være dekkende dersom dette skulle blir en realitet.

Finansieringen av Siemens AS utføres i sin helhet gjennom Siemenskonsernets internbank, Siemens AG. Siemens AS har per 30. september 2015 en fordring mot Siemens AG i forbindelse med konsernkontoordningen på 201 MNOK. Styret ser per 30. september 2015 liten risiko knyttet til selskapets fremtidige likviditetssituasjon.

Kontantstrøm

Samlet kontantstrøm fra drift i 2015 landet på 38 MNOK. Driftsresultatet endte på -88 MNOK. Differansen skyldes i hovedsak gevinst ved salg av et datterselskap og annen virksomhet på 248 MNOK samt ordinære avskrivninger og endringer tilknyttet kunder, leverandørgjeld og varelager. De samlede investeringene var på 69,3 MNOK.

Siemens AS deltar i et konsernkontosystem. De midlene selskapet har til gode her er ikke definert som kontanter, men som kortsiktige fordringer i konsernkontosystemet. I praksis kan dette betraktes som innskudd.

Organisasjon

Siemenskonsernet tilpasser sin globale forretningsstrategi i forhold til trender som preger dagens samfunn, og som vil prege samfunnet i fremtiden. Siemens AS er organisert i ni divisjoner, tilpasset markedet. Dette er Wind Power & Renewables/Power & Gas/Power Generation Services, Energy Management, Subsea, Building Technologies, Mobility, Digital Factory, Process Industries and Drives, Oil & Gas and Marine og Healthcare.

Siemens har i 2015 gjennomført salg av helse-IT-delen av Healthcare og etablert et strategisk samarbeid med det amerikanske IT-selskapet Cerner. Salget innebar at 20 årsverk ble overført til Cerner.

Som en del av Siemens' visjon for 2020, har selskapet valgt å skille ut divisjonen Healthcare i et eget juridisk selskap med virkning fra 1.10.2015. Dette ble gjennomført ved at divisjonen Healthcare ble fisjonert ut av Siemens AS og overført til Siemens Healthcare Diagnostics AS, som fra samme tidspunkt endret navn til Siemens Healthcare AS. Som ledd i dette ble 80 årsverk overført fra Siemens AS til Siemens Healthcare AS 1. oktober 2015.

Security Products i divisjon Building Technologies ble våren 2015 solgt til Vanderbilt Industries. Fem ansatte ble overført til Vanderbilt.

Teknologiutvikling

Som en del av Siemens globale nettverk for innovasjon, nyter selskapet godt av produkter, tjenester og løsninger som utvikles internasjonalt. På verdensbasis jobber om lag 30 000 ansatte fordelt på 30 land med forskning og utvikling. Globalt investerer Siemens anslagsvis 35 000 MNOK i forskning og utvikling hvert år. Mer enn halvparten av dette investeres innen miljø og klima.

Gjennom spesialtilpassede kundeleveranser føres kompetanse og innovative løsninger tilbake til Norge fra det globale nettverket. Siemens i Norge øker stadig sine aktiviteter innenfor teknologiutvikling og har globalt ansvar for forskning og utvikling innen lavspennings dieselelektriske fremdriftssystemer til skip og motordrifter for offshore drillinganlegg. Norge innehar også det globale ansvaret for kraftelektronikk for subsea oljeproduksjon. I forretningsåret 2015 investerte Siemens AS 177 MNOK i forskning og utvikling. Dette tilsier en noe høyere sum enn de investeringene som ble gjort i Norge i 2014.

Medarbeidere

Siemens AS har i siste forretningsår redusert antall medarbeidere. Siemens AS hadde ved årets slutt 1 896 ansatte, sammenlignet med 1 989 for ett år siden. Det tilsier en reduksjon på 93 ansatte. Selskapet har i 2015 hatt ti lærlinger på fagopplæring, disse kommer i tillegg til overnevnte tall. De fleste av disse er knyttet til produksjon av tavlesystemer. Bedriften benytter i liten grad midlertidige ansettelser og deltidsarbeid. Bruk av innleid arbeidskraft er redusert kraftig i det siste året.

Gjennomsnittsalderen i Siemens AS er 43,4 år. Kjønnssfordelingen er fortsatt relativt skjev, noe som er gjeldende for bransjen som helhet. I forretningsåret 2015 var 18 prosent av medarbeiderne i Siemens AS kvinner. Det er enighet om en målsetting om å øke antall kvinner i ledelse, prosjektledelse og nøkkelposisjoner generelt. I 2015 har selskapet opplevd en positiv utvikling, da 30 prosent av de nyansatte har vært kvinner. De siste årene har antall kvinnelige ledere økt fra 15 til 17 prosent, noe som tilsier en større økning i kvinneandelen blant lederne sammenlignet med veksten i kvinneandelen totalt.

Siemens jobber aktivt for et arbeidsmiljø preget av rettferdighet, likeverd, respekt og gjensidig tillit. Det er nulltoleranse for diskriminering og mobbing.

Det er et viktig fokus for selskapet å følge opp og utvikle yngre talenter. Gjennom sentralt organiserte lederutviklingsprogrammer får yngre ledere anledning til å utvikle sine ferdigheter og bygge nettverk med andre ledere. Det har også i inneværende år vært arbeidet med opplæring og utvikling av prosjektlederne i selskapet. God prosjektledelse er nøkkelen til god kundetilfredshet og Siemens har i samarbeid med eksterne leverandører implementert et modulbasert kompetanseprogram som dekker alle sentrale deler av det å være prosjektleder. Dette fungerer som et supplement til egne interne programmer.

Arbeidet med markedsføring av Siemens som arbeidsgiver og eksternt aktivitet mot skoleverket tas videre og gir gode resultater. Studentkonkurransen Smart Student Challenge tiltrakk seg flere studentgrupper som gjennom prosjektarbeid løste oppgaver knyttet til fremtidens utfordringer. Vinnerlaget fikk et fire ukers praktikantopphold og utarbeidet en mulighetsstudie for bruk av batteridrevne ferger på fergestrekningene i Norge. I løpet av 2015 har vi hatt avgangsstudenter på bedriftspresentasjoner og omvisninger på hovedkontoret i Oslo. I tillegg hadde avgangsstudenter fra Høgskolen i Oslo og Akershus sitt avgangsprosjekt på avdeling Digital Factory, hvor de skulle sette opp en helhetlig automatisert løsning i forbindelse med messen Nor-Shipping. Vi opprettholder vår posisjon som en av de mest attraktive arbeidsgiverne for ingeniører i Universums årlige undersøkelser.

Samfunnsansvar og bærekraft

Bærekraftig utvikling er selve grunnlaget for Siemens fremtidige suksess. Ansvarlig og bærekraftig drift danner basis for alle våre forretningsaktiviteter og er en viktig pilar i selskapets bedriftskultur. Gjennom innovative løsninger, bidrar Siemens til å løse de største utfordringene verden står overfor i dag, samtidig som vi sikrer langsiktig lønnsomhet og verdiskapning.

Dette er integrert i selskapets overordnede strategi og bygger på våre kjerneverdier; Responsible, Innovative og Excellent. Gjennom våre etiske retningslinjer (Business Conduct Guidelines), gis det konkret veiledning om hvilken adferd Siemens forventer av alle sine ansatte. Alle ansatte må gjennomføre opplæring i Business Conduct Guidelines for å sikre at de er kjent med og forstår bakgrunnen for disse.

Samfunnsansvar starter med å etterleve de lover og regler samfunnet setter til våre aktiviteter. Siemens har etablert et globalt compliance-system hvor fokus er å forhindre brudd på gjeldende lover og regler, samt avdekke og respondere i tilfeller hvor reglene brytes. Vi har en egen compliance-funksjon som utøver kontroll og bistår operative enheter med veiledning og råd.

Selskapet vurderer kontinuerlig de økonomiske, sosiale, etiske og miljømessige faktorer som påvirkes av vår forretningsaktivitet. Siemens lever etter en rekke klare og transparente kriterier for å sikre at selskapet legger tilstrekkelig stor vekt på samfunnsansvar. Optimalt ønsker vi å overgå de forventninger som settes til selskapet og ser stadig etter nye muligheter for å sette samfunnsansvar på agendaen.

Vårt globale program for samfunnsansvar og bærekraftig utvikling beskriver konkrete mål Siemens har satt på overordnet nivå, samt hvilke tiltak som er nødvendig for å nå disse. Det settes særlig fokus på tre hovedområder: utvikling av en lønnsom miljøportefølje, interne aktiviteter for å minimere eget fotavtrykk og samarbeid med interessenter for å drive utviklingen i riktig retning. Våre globale hovedpilarer for bærekraft er People, Planet og Profit.

Siemens har som mål å være det første store industrikonsernet i verden som blir klimanøytralt, og dette innen 2030. Det er planlagt å halvere CO₂-utslippene allerede innen 2020. I dag utgjør dette omkring 2,2 millioner tonn. For å realisere dette skal selskapet blant annet investere 100 millioner euro i automatiserings- og styringssystemer i egne bygninger og produksjonsfasiliteter gjennom de neste tre årene.

I Norge er denne prosessen allerede godt på vei. I 2014 fikk vi et nytt og svært energieffektivt hovedkontor i Østre Aker Vei. Dette er klassifisert i energiklasse A, som betyr et energiforbruk på maksimalt 84 kilowattimer per kvadratmeter. Med andre ord bruker det norske hovedkontoret nå under en fjerdedel av energiforbruket til det gamle kontorbygget. Dette muliggjøres gjennom bruk av Siemens-systemer for styring av lys, varme og ventilasjon, bruk av jordvarme og egen energisentral. Bygget er LEED-sertifisert (Leadership in Energy and Environmental design). I sum betyr dette at Siemens holder til i et bygg som er blant de aller mest energieffektive kontorbyggene i Norge. I 2015 flyttet Siemens kontorene sine i Stavanger inn i et nytt bygg, også dette er et klasse A-bygg. Forretningsåret 2015 har vært preget av målrettet arbeid for å sette elektrifisering, automatisering og digitalisering høyt på samfunnsagendaen. En stor del av verdens energiutfordringer kan løses ved å bruke ressurser smartere, og miljøgevinsten ved slike tiltak er betydelig. Vi er på vei inn i en digital epoke og Siemens skal være en pioner i denne teknologiske utviklingen.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Siemens AS arbeider målrettet med en nullskadefilosofi som innebærer at alle ulykker skal forhindres og at ingen arbeidsrelaterte skader, sykdommer eller ulykker skal neglisjeres. Vi har en klar målsetting om null skader med fravær. Selskapets H-verdi (antall skader med fravær per million arbeidstimer) endte på 0,9 i 2015 opp mot 1,7 i 2014. Dette er en nedgang fra fjoråret og det er viktig å fortsatt jobbe kontinuerlig for å forhindre skader og ulykker. Sikkerheten for hver enkelt medarbeider må tas på alvor både av lederen og av medarbeideren selv. Det har i siste forretningsår ikke forekommet alvorlige ulykker som har påført selskapets medarbeidere varige skader.

Sykefraværet lå på 2,6 prosent for forretningsåret 2015, mens det i 2014 var 2,7 prosent. Totalt sett er sykefraværet lavt. Det er fortsatt en del variasjon i sykefraværet mellom enhetene i virksomheten, fra rundt 2,0 prosent i enkelte divisjoner og opp til rundt 4,0 prosent i andre. Det er viktig for oss å opprettholde et lavt sykefravær og sikre at også de enhetene som tidligere har ligget høyt fortsetter den gode utviklingen. Langtids sykefravær, det vil si fravær på mer enn 8 uker, lå på 0,4 prosent i 2015, noe som også var tilfellet i 2014.

Siemens har i 2015 startet opp prosjektet "Opp av stolen". Prosjektet tar sikte på å motivere til økt fysisk aktivitet i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger. "Opp av stolen" legger vekt på lavterskel aktiviteter og det sosiale rundt fysisk aktivitet og gjennomføres i tett samarbeid med Siemenslaget.

Selskapet har ingen direkte forurensing til luft, vann eller grunn

og benytter generelt svært lite forurensende kjemikalier i sin produksjon. Siemens AS er medlem av Renas og Batteriretur, som tar hånd om elektrisk og elektronisk returgoods. Selskapet er også medlem av Grønt Punkt, som ivaretar returordninger for flere typer emballasje.

Marked

Den økonomiske situasjonen i Norge har vært svært solid de siste årene med rekordhøyt investeringsnivå i olje- og gassindustrien. En halvering av oljeprisen har imidlertid satt investeringer på vent, i tillegg til at flere prosjekter har blitt forskyvet i tid. På kort sikt oppleves dette krevende for bransjen med ordretørke og nedbemaninger. Med forventninger om økende oljeforbruk i fremtiden gjennomgår bransjen en normalisering av investeringsnivået med høyere fokus på effektivitet og lønnsomhet i prosjektene. Ny teknologi gir muligheter til mer effektive leteoperasjoner og innsikt i oljereservoarene. Ved å ta i bruk ny teknologi for undervannsaktiviteter vil utvinningsgraden og lønnsomheten øke.

Norsk industri har ikke opplevd samme vekstrate som olje- og gassindustrien de siste årene. Industrien opplever likevel en økt etterspørsel etter energieffektive og smarte digitale løsninger. Teknolog utvikling og innovative løsninger er nøkkelfaktorer for å opprettholde konkurransekraften innenfor norsk industri.

Det er spesielt tre områder hvor investeringsveksten er stor og hvor den forventes å holde seg sterk fremover. Disse er transport- og samferdselsinfrastruktur, oppgradering av regional og sentralnett og fornybar energiproduksjon.

Siemens er en sentral aktør innenfor de fleste områdene for samferdsel. Det er et generelt behov for investeringer og oppgradering av infrastruktur innen transport- og samferdsel. Dette gir gode markedsutsikter de kommende årene.

Norge står overfor store investeringer og utbedringer av det nasjonale strømmettet. Investeringene skal resultere i en mer robust og sikker strømforsyning for Norge som helhet. Norsk strømforsyning er hovedsakelig fornybar og genereres ved vannkraftproduksjon. Oppgradering og fornying av det nasjonale strømmettet tilrettelegger for utbygging av fornybar energi i form av vindparker. Tildeling av grønne sertifikater for produksjon av fornybar energi har i utgangspunktet vist en sterk investeringsvilje for utbygging av vindparker. Manglende nettutbygging i tillegg til lave el-priser har imidlertid bremset opp den forventede investeringsbølgen. De grønne sertifikatene vil tildeles frem til år 2020.

En annen sektor som forventes å ha stor vekst i Norge er helsesektoren. Eldre utgjør en stadig større andel av befolkningen,

og behovet for omsorg øker samtidig som flere sykdommer kan behandles. Helsevesenet fokuserer stadig mer på smartere bruk av ressurser gjennom investering i ny teknologi.

Strategi og fremtidsutsikter

Verden står overfor store utfordringer, med demografiske endringer, økt urbanisering, globalisering og en stadig trussel om klimaendringer. Flere og flere mennesker samler seg på stadig mer konsentrerte områder. Behovet for sikker og miljøvennlig transport øker og etterspørselen etter miljøvennlig energi og effektive og digitale løsninger for industri og helse-sektor er stadig oppadgående.

Gjennom programmet "Vision 2020" har konsernet satt seg høye mål for fremtiden. Vi går en stadig mer elektrifisert fremtid i møte, hvor digitale løsninger vil være selve bærebjelken for prosessene. Bildet som tegner seg blir mer og mer komplekst. Vi ønsker å løse kundenes utfordringer ved å være først ute med å utvikle de løsningene vi kommer til å se i fremtiden. Vi har tro på at langsiktige relasjoner med kundene legger det grunnlaget for at slike gode løsninger kan vokse frem.

Innovative og kompetente medarbeidere er en forutsetning for å nå Siemens sine ambisiøse mål i årene fremover. Gjennom Siemens' visjon "Siemens – the Pioneer" fremheves grunnverdiene Innovative, Responsible og Excellent som fundamentet for vår organisasjon. Videreutvikling av medarbeidernes kompetanse vil fortsatt være et viktig fokusområde og det satses fortløpende på å styrke kompetansen, spesielt innenfor områdene prosjektledelse og salg.

Selskapet har en høy etisk standard i forholdet til medarbeidere, kunder, samarbeidspartnere og omgivelsene. Siemens har et omfattende compliance-program som vi ser gode effekter av både lokalt og globalt.

Innovative løsninger vil øke andelen av fornybar energiproduksjon og morgendagens strømmnett vil være smartere og sikre en mer robust og sikker strømforsyning til hele Norge. Selv med dagens forbruksmønster kan energiforbruket effektiviseres vesentlig ved hjelp av ny teknologi. I årene fremover vil Siemens fortsette arbeidet med å finne løsninger på fremtidens utfordringer.

3. desember 2015

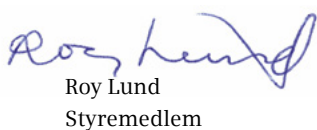
Ulf Troedsson
Styreleder

Anne Marit Panengstuen
Styremedlem og adm. direktør

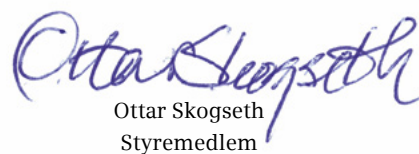
Kjell Pettersen
Styremedlem

Roy Lund
Styremedlem

Børge Tjeltna
Styremedlem

Ottar Skogseth
Styremedlem

|| | B.1 Nøkkeltall

| Nøkkeltall per 30. september 2015

(Beløp i millioner kroner)	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Ordreinngang	5.200	5.801	7.294	5.987	5.779	4.572	3.737	5.823
Eksport	1.769	1.840	1.558	1.727	1.037	1.092	1.412	396
Omsetning	6.371	6.751	6.197	5.849	4.753	4.201	4.884	5.200
Driftsinntekter	6.423	6.773	6.266	5.868	4.816	4.242	4.996	5.289
Driftsresultat	-88	183	75	-80	140	359	339	292
Ordinært resultat før skatt	110	137	94		245	408	678	315
Årsresultat	132	98	79	-69	182	289	512	223
Investeringer	69	44	85	45	594	3	21	21
Egenkapital	737	769	734	602	1.127	995	888	427
Totalkapital	2.731	3.182	3.266	2.929	3.293	3.373	3.173	2.340
Antall ansatte	1.896	1.989	1.918	1.823	1.468	1.452	1.458	1.102

Styret i Siemens AS per 3. desember 2015

Styreleder Ulf Troedsson

Styremedlemmer Kjell Pettersen, Anne Marit Panengstuen

Ansattrepresentanter Roy Lund, Ottar Skogseth, Børge Tjelta

C.1 Resultatregnskap

Oppstilling av totalresultat 01.10. - 30.09.

(Beløp i 1 000 kroner)	Note	2015	2014
Salgsinntekt	2,3	6.370.802	6.751.387
Annen driftsinntekt	4	51.980	21.495
Sum inntekter		6.422.782	6.772.882
Varekostnad	12	3.278.243	3.335.344
Lønnskostnad	5,26	2.044.950	1.990.894
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	9	54.109	50.843
Tap på fordringer	13	5.738	-2.406
Annen driftskostnad	24	1.128.001	1.215.156
Sum driftskostnader		6.511.041	6.589.831
Driftsresultat		-88.259	183.051
Gevinst ved salg av aksjer	10	219.895	0
Finansinntekt	6	43.937	5.883
Finanskostnader	7	-65.483	51.973
Sum finansposter		198 349	-46 090
Ordinært resultat før skattekostnad		110.090	136.961
Skattekostnad på ordinært resultat	8	-22.273	38.845
Årsresultat	15	132.363	98.116
Andre inntekter og kostnader			
<i>Poster som ikke skal reklassifiseres over resultatet</i>			
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	26	-30.627	41.545
Skatt relatert til poster som ikke skal reklassifiseres	26	8.269	-14.314
<i>Poster som kan reklassifiseres over resultatet i senere perioder</i>			
Endring i virkelig verdi av sikringsinstrumenter ved kontantstrømssikring	16	-59.005	-17.173
Skatt relatert til poster som ikke skal reklassifiseres	16	15.931	4.673
Andre inntekter og kostnader		-65.432	14.731
TOTALRESULTAT		66.931	112.847

| Oppstilling av fi nansiell stilling 30.09

Eiendeler			
(Beløp i 1 000 kroner)			
	Note	2015	2014
Immaterielle eiendeler			
Kundeportefølje	9	26.614	33.184
Teknologi	9	37.879	49.692
Andre immaterielle eiendeler	9	2.100	4.115
Goodwill	9	543.672	543.673
Sum immaterielle eiendeler		610.265	630.663
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og finansielle leieavtaler	9	156.418	148.639
Maskiner og anlegg	9	85.489	62.350
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner og lignende	9	46.316	43.023
Sum varige driftsmidler		288.223	254.012
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i datterselskap	10	0	121.548
Investeringer i andre aksjer og andeler	16	450	450
Andre langsiktige fordringer	11,16	31.340	17.486
Sum finansielle anleggsmidler		31.790	139.484
Sum anleggsmidler		930.278	1.024.159
Omløpsmidler			
Varer	12	131.539	188.895
Kundefordringer	13,16	826.068	1.022.070
Andre kortsiktige fordringer	23,16	642.495	947.126
Andre kortsiktige fordringer konsern	16	201.007	0
Sum omløpsmidler		1.801.109	2.158.091
Sum eiendeler		2.731.387	3.182.250

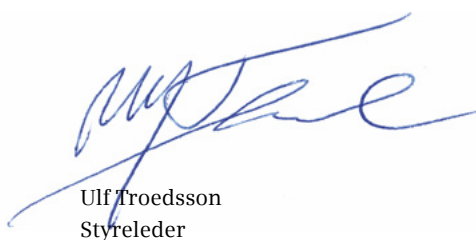
|

| Oppstilling av finansiell stilling 30.09

Egenkapital og gjeld			
(Beløp i 1 000 kroner)			
	Note	2015	2014
Egenkapital			
Aksjekapital	15	140.000	140.000
Overkurs	15	30.000	30.000
Sum innskutt egenkapital		170.000	170.000
Annen egenkapital	15	567.392	598.577
Sum opptjent egenkapital		567.392	598.577
Sum egenkapital		737.392	768.577
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	26	254.079	228.100
Utsatt skatt	8	133.138	227.836
Sum avsetning for forpliktelser		387.217	455.936
Andre langsiktige forpliktelser	16,27	121.263	72.572
Sum langsiktig gjeld		121.263	72.572
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	16	278.649	421.104
Betalbar skatt	8	43.036	35.614
Skyldige offentlige avgifter		109.423	112.549
Kortsiktig gjeld konsernkontosystem	14,16	0	34.762
Forskudd fra kunder	16	47.023	45.725
Garantiavsetninger		44.135	31.591
Annen kortsiktig gjeld	16,17	963.249	1.203.820
Sum kortsiktig gjeld		1.485.515	1.885.165
Sum gjeld		1.993.995	2.413.673
Sum egenkapital og gjeld		2.731.387	3.182.250

3. desember 2015

Anne Marit Panengstuen
Adm.direktør

Ulf Troedsson
Styreleder

Kjell Pettersen
Styremedlem

Roy Lund
Styremedlem

Børge Tjelto
Styremedlem

Ottar Skogseth
Styremedlem

C.3 Kontantstrømoppstilling

Oppstilling av kontantstrømmer 01.10 - 30.09

(Beløp i 1 000 kroner)	Note	2015	2014
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad		110.090	136.961
Periodens betalte skatt		-40.803	-68.400
Ordinære avskrivninger	9	54.109	50.843
Salgsgevinst/ -tap ved salg virksomhet	4	-28.452	0
Salgsgevinst/ -tap ved salg datterselskap	10	-219.895	0
Gevinst/tap ved avgang anleggsmidler	9	1.392	3.571
Endring i varelager, kundefordringer og leverandørgjeld	12,13	110.903	179.038
Forskjeller kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordningen	26	-4.648	18.470
Endring i andre tidsavgrensningsposter	11,14,17	55.694	78.202
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		38.390	398.684
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	9	-69.315	-43.729
Innbetaling ved salg av virksomhet	4	24.404	0
Innbetaling ved salg av andre investeringer / datterselskap	10	341.443	0
Utbetaling ved kjøp av andre investeringer / datterselskap	4	-1.041	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		295.491	-43.729
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Endring i mellomværende i konsernkontosystem	14	-235.769	-276.359
Utbetaling av utbytte	15	-98.116	-78.600
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-333.885	-354.959
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		0	0
Kontanter og kontantekvivalenter 01.10.		0	0
Kontanter og kontantekvivalenter 30.09.		0	0

Generelt

Selskapet avlegger årsregnskapet i henhold til regnskapsloven § 3-9 og Forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter (IFRS) fastsatt av Finansdepartementet 21. januar 2008. Dette innebærer i all hovedsak at innregning og måling følger internasjonale regnskapsstandarter (IFRS) og presentasjon og noteopplysninger er i henhold til norsk regnskapslov og god regnskapsskikk.

Årsregnskapet består av oppstilling av totalresultatet, oppstilling av finansiell stilling, kontantstrømsoppstilling og noteopplysninger. Årsoppgjøret består av årsberetningen, årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Siemens AS har avvikende regnskapsår med avslutning per 30. september. Alle tall er oppgitt i TNOK med mindre annet fremgår særskilt.

Forenklet IFRS

Selskapet har ikke anvendt noen forenklinger fra innregnings- og vurderingsreglene i IFRS.

Grunnlag for utarbeidelse av årsregnskapet

Selskapsregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kostregnskap, med unntak av følgende regnskapspost: Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, finansielle instrumenter tilgjengelig for salg som er regnskapsført til virkelig verdi.

Innregning og vurdering av aksjer i datterselskap er vurdert til kost. Utbytte og konsernbidrag føres i perioden hvor dette vedtas.

Konsolideringsprinsipper

Siemens AS har benyttet seg av IAS 27.10 vedrørende unntak for konsernregnskapsplikten for morselskap i underkonsern. Siemens AS utarbeider dermed ikke eget konsernregnskap. Det vises her til årsrapporten for Siemens AG. Konsernet består per 30.09.15 av morselskapet Siemens AS og tilhørende datterselskaper i Norge. Se note 10 for spesifikasjon av eierandeler i datterselskapene.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter

som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden og er i regnskapet presentert som finansinntekt eller -kostnad.

Prinsipper for inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte selskapet og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Salgsinntekter er presentert fratrasket merverdiavgift og rabatter.

Inntekter fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted og det vesentligste av risiko og avkastning er overført.

Inntekter fra salg av tjenester og langsiktige tilvirkingsprosjekter resultatføres i takt med prosjektets fullføringsgrad. Se eget avsnitt om regnskapsføring av langsiktige tilvirkningskontrakter.

Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes.

Utbytte fra datterselskaper og andre selskaper inntektsføres når aksjonærenes rettighet til å motta utbytte er fastsatt av generalforsamlingen.

Lånekostnader

Lånekostnader resultatføres når lånekostnaden oppstår. Lånekostnader balanseføres i den grad disse er direkte relatert til tilvirking av et anleggsmiddel. Rentekostnadene løper under byggeperioden til anleggsmiddelet balanseføres. Balanseføring av lånekostnadene gjøres frem til det tidspunkt anleggsmiddelet er klart for bruk. Om kostprisen overstiger anleggsmiddelets virkelig verdi blir det foretatt en nedskrivning.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Siemens virksomhet består hovedsakelig av løpende prosjekter med varighet fra noen måneder til tre-fire år. Resultatføring skjer etter løpende avregning basert på fullføringsgraden i prosjektet. Fullføringsgrad er påløpte kostnader i forhold til totalt estimerte kostnader. Estimerte kostnader og fortjeneste vurderes løpende og oppdateres i fullføringsgraden for hver regnskapsperiode, som i selskapet er månedlig. Ved usikkerhet benyttes beste estimat.

Opparbeidet andel av forventet fortjeneste tas løpende til inntekt basert på prinsippet om beste estimat. De enkelte prosjekter resultatvurderes hver måned før andel av forventet fortjeneste tas til inntekt. For prosjekter som forventes å gi tap, blir tapene i sin helhet kostnadsført straks disse blir kjent.

Balanseposter knyttet til tilvirkningskontrakter presenteres brutto i balansen.

Kontraktinntekter som ikke er fakturert vises som en eiendel under andre fordringer. Utgifter i tilvirkningskontrakter som per balansedagen ikke inngår i beregning av fullføringsgraden er balanseført som en eiendel i balansen under andre fordringer.

Forskuddsfakturering beregnes som opptjent inntekt i kontrakten minus fakturering. Forskuddsfakturering av kontrakter er presentert som en forpliktelse under annen kortsiktig gjeld og er ikke nettoført mot andre fordringer.

Tilleggsordre hensyntas i kontraktens planinntekt når disse er signert. I prosjekter med arbeidsplikt føres utgifter knyttet til ikke signerte, men sannsynlige tilleggsordre midlertidig som en eiendel i balanse.

Hvis det er knyttet stor usikkerhet til kundens betalingsevne, benyttes prinsippet "Cash Based Accounting". Inntektsføringen skjer da først når betaling er mottatt.

Det er foretatt avsetninger for garantiarbeider og annen usikkerhet. Det kan erfaringsmessig, for en del prosjekter, oppstå uenighet med byggherre om blant annet tolkning av kontrakter og tilleggsarbeider. I denne forbindelse fremsettes krav og motkrav som vanligvis avgjøres gjennom forhandlinger, rettsak eller voldgift. I regnskapet behandles slike saker etter beste estimat.

I et kontraktsforhold kan det oppstå usikkerhet som følger av ulik fortolkning av kontraktens innhold. Mulige utfall av tvistene er vurdert og beste estimat er lagt til grunn for regnskapsmessig avsetning.

Andre kontrakter

For prosjekter som ikke defineres som langsiktige tilvirkningskontrakter, benyttes fullført kontraktsmetode for resultatføring. Påløpte kostnader balanseføres da som en eiendel under andre fordringer og resultatføres sammen med inntekten når prosjektet overleveres kunde eller når en avtalt milepæl er nådd.

Service-kontrakter

Service-kontrakter resultatføres i takt med levering av tjenesten.

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler og gjeld som knytter seg til varekretsløpet og poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som omløpsmidler eller kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld skjer til laveste / høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi på omløpsmidler er definert som antatt fremtidig salgspris redusert med forventede salgskostnader.

Andre eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Vurdering av anleggsmidler skjer til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, avskrives over antatt levetid. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Nedskrivningen reverseres dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer er vurdert til pålydende per balansedagen med fradrag for avsetninger for estimerte tap.

Varebeholdning

Beholdningen av innkjøpte varer er vurdert til laveste verdi av gjennomsnittlig anskaffelsespris eller forventet netto salgspris. Ukurante varer skrives ned til forventet fremtidig salgspris.

For råvarer og varer under tilvirkning samt anlegg under tilvirkning er beholdningen bokført til laveste verdi av full tilvirkningskost eller forventet netto salgsverdi. I tilvirkningskost inngår direkte og indirekte kostnader inklusive andel faste tilvirkningskostnader.

Aksjer og andeler

Aksjer bestemt for varig eie føres i balansen som fi nansielt anleggsmiddel og verdsettes til kostpris. Nedskrivning ved antatt varig verdifall foretas etter individuell vurdering av den enkelte investering. I Siemens AS sitt regnskap er kostmetoden brukt for alle eiendeler i aksjeselskaper. Innregning og vurdering av aksjer i datterselskap er vurdert til kost. Mottatt utbytte inntektsføres som finansinntekt.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet krever at ledelsen foretar skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger ved anvendelse av selskapets regnskapspolitikk. Selv om estimatene er basert på ledelsens beste skjønn på det aktuelle tidspunktet, kan de faktiske resultatene avvike fra disse skjønnsmessige vurderingene og forutsetningene. Større estimater knytter seg til allokering av virkelige verdier ved oppkjøp, fastsettelse av ledetider for besittelse av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, bokførte avsetninger og fastsettelse av pensjonsforpliktelser. Grunnlaget for estimatene er beskrevet nærmere i disse regnskapsprinsippene og andre steder i de aktuelle notene til årsregnskapet.

Betingede utfall

Betingede tap som er sannsynlige og målbare blir kostnadsført.

Terminkontrakter valuta

Siemens AS sikrer kontantstrømmer i kontrakter inngått i utenlandsk valuta som en del av risikostyringsstrategien. Terminkontraktene vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Sikringseffektiviteten måles løpende og dokumenteres i henhold til krav for bruk av sikringsbokføring. Dersom kravene til bruk av sikringsbokføring ikke er oppfylt, følger bokføringen av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet sine respektive vurderingsregler.

Ved sikring av kontantstrømmer med Cash Flow Hedge Accounting (sikringsbokføring) bokføres urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet mot egenkapitalen. Det beregnes utsatt skatt på avsetningen direkte mot egenkapitalen.

For andre sikringskontrakter benyttes prinsippet Fair Value Accounting. Urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet blir resultatført månedlig.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er oppført til anskaffelseskost etter fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Driftsmidler med levetid under tre år eller en kostpris på under 15 000 kroner kostnadsføres i anskaffelsesåret. Kostnader forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir kostnadsført løpende under driftskostnader. Kostnader knyttet til vesentlige forbedringer av et driftsmiddel som gir en forventet økt verdi og inntjening i fremtiden, balanseføres og avskrives over den forventede økonomiske levetiden for driftsmidlet.

Ordinære avskrivninger er foretatt fra det tidspunkt driftsmidlet ble satt i ordinær drift og er beregnet lineært ut fra den økonomiske levetiden.

Leasing av biler og kontormaskiner behandles regnskapsmessig som operasjonelle leasingavtaler.

De leieavtalene for lokalene hvor selskapet har overtatt vesentlig del av risiko og fordeler som er forbundet med eierskap av eiendelen, er klassifisert som finansielle leieavtaler.

Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immaterielle eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres slike utgifter løpende. Balanseført utvikling avskrives lineært over økonomisk levetid. Utgifter til forskning kostnadsføres løpende.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Siemens AS innførte fra begynnelsen av forretningsåret 2007 innskuddsbasert tjenstepensjonsordning (innskuddsplan) for alle medarbeidere med mer enn 10 år til pensjonsalder ved utgangen av 2006.

Periodens pensjonskostnad utgjøres av betalt innskudd. Innskuddene er 4 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag mellom 1 G og 6 G (grunnbeløp). For pensjonsgrunnlag mellom 6 G og 12 G betales et pensjonsinnskudd på 8 %. Tidligere opptjente rettigheter ble konvertert i individuelle fripoliser.

For medarbeidere med mindre enn 10 år til pensjonsalder ble den gamle ordningen med rett til defi nerte ytelser (ytelsesplan) opprettholdt, men betraktes som en lukket ordning. Denne pensjonsordningen behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19R.

Pensjonsforpliktelser er vurdert til nåverdien av fremtidige pensjonsytelser som er opptjent på balansedagen. De fremtidige pensjonsytelser beregnes ut fra estimert lønn og pensjoneringsstidspunktet. Pensjonsmidlene er vurdert til antatt markedsverdi på balansedagen. Netto pensjonsforpliktelse på underfi nansierte kontrakter er balanseført som forpliktelse, mens netto pensjonsmidler på overfi nansierte kontrakter er balanseført som fi nansielt anleggsmiddel.

Selskapet innregnet alle akkumulerte netto aktuarielle tap og gevinster mot egenkapitalen på datoen for overgang til IFRS, 1. oktober 2012. Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet når avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

En avkortning inntreffer når selskapet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Introduksjon av en ny ytelsesplan eller en forbedring av nåværende ytelsesplan medfører endringer i pensjonsforpliktelsen. Dette blir kostnadsført lineært frem til effekten av endringen er opptjent. Innføring av nye ordninger eller endringer i eksisterende ordninger som skjer med tilbakevirkende kraft slik at de ansatte umiddelbart har opptjent en fripolise (eller endring i fripolise) resultatføres umiddelbart. Gevinst eller tap knyttet til innskrenkninger eller avslutning av pensjonsplaner resultatføres når dette skjer.

Aktuarmessig gevinst eller tap føres i andre inntekter og kostnader (OCI).

Opsjoner og aksjeprogram for ansatte

Siemens AG, morselskapet til Siemens AS, har utstedet stock awards for ledere i Siemens AS. I tillegg kan alle ansatte knytte seg til en spareavtale knyttet mot kjøp av Siemens AG aksjer. For hver tredje aksje den ansatte kjøper vil Siemens AS gi en aksje. Begge disse opsjonsordringene er målt til virkelig verdi på utstedingsdato. Virkelig verdi på utstedingsdato blir kostnadsført på lineær basis over opsjonens løpetid.

Offentlig tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes som utsatt inntekt til virkelig verdi når det er rimelig sikkert at vilkårene for tilskuddet vil bli oppfylt, og at tilskuddet vil bli utbetalt. Tilskudd hvor selskapet får dekket kostnader som påløper, innregnes systematisk i resultatet over perioden kostnadene innregnes. Tilskudd hvor konsernet kompenseres for en eiendels anskaffelseskost, innregnes i resultatet over eiendelens utnyttbare levetid.

Skattekostnad

Skattekostnaden består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet på grunnlag av skattemessig resultat. Endring utsatt skatt er beregnet på grunnlag av årets endringer i skatteøkende midlertidige forskjeller og skattereduserendemidlertidige forskjeller.

Utsatt skatt i balansen er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld og underskudd og godtgjørelse til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skattereduserende midlertidige forskjeller samt godtgjørelse og underskudd til framføring utlignes mot skatteøkende midlertidige forskjeller som reverseres i samme tidsrom. Det foretas full avsetning etter gjeldsmetoden etter nominelle størrelser.

Kontantstrømoppstilling

Siemens AS benytter den indirekte modellen for presentasjon av kontantstrømoppstilling i henhold til Forenklet IFRS for kontantstrømoppstilling. Den indirekte modellen viser kontantstrømmene brutto fra investerings- og finansieringsaktivitetene, mens det regnskapsmessige resultat avstemmes mot netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter. Siemens AS deltar i en konsernkontoordning, midlene her defineres som konsernmellomværende. Derfor har selskapet ikke kontanter og kontantekvivalenter per 30.09.15.

Note 2 Informasjon om virksomhetsområdene

(Beløp i 1 000 kroner)	2015
Salgsinntekt per virksomhetsområde:	
Power and Gas	116.497
Wind Power and Renewables	147.766
Energy Management	1.657.037
Building Technologies	416.506
Mobility	409.847
Digital Factory	226.588
Process Industries and Drives	2.949.733
Healthcare	446.829
Totalt	6.370.802

Sammenligningsbare tall fra 2014 per virksomhetsområde er ikke tilgjengelig grunnet en omorganisering.

Hovedandelen av selskapets salgsinntekt gjelder virksomhet i Norge. I forretningsåret 2015 utgjør eksport 1 769 millioner, dette er en nedgang på ca 4 % fra forretningsåret 2014. Eksport utgjør 28% av total omsetning. De største eksportmarkedene i forretningsåret 2015 er Singapore, Kina, Storbritannia og USA som står for henholdsvis 40%, 15%, 10% og 9% av total eksport.

| **Note 3 Langsiktige tilvirkningskontrakter - hvor løpende avregning er benyttet**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Inntektsført på igangværende prosjekter	7.833.115	7.997.032
Kostnader igangværende prosjekter	7.042.237	7.157.771
Netto resultatført igangværende prosjekter	790.878	839.261
Inntekt fra prosjekter	3.353.603	3.368.711
Estimert gjenværende produksjon på tapsprosjekter	423.727	595.199
Forventet tap på prosjekter kostnadsføres i sin helhet som avsetning og denne reduseres i takt med fremdrift i prosjektet / realisering av tapene.		
Opptjente ikke fakturerte inntekter inkludert i andre kortsiktige fordringer fra tilvirkningsprosjekter som er ført etter løpende avregning. (jamfør note 23)	353.998	374.337
Forskuddsfakturert produksjon inkludert i annen kortsiktig gjeld fra tilvirkningskontrakter som er ført etter løpende avregning. (jamfør note 17)	471.898	790.892

Prosjektrisiko og usikkerhet

Kontraktene til Siemens AS er i stor grad langsiktige, der mange er kontrakter til fastpris basert på anbud. Forsinkelser, kvalitetsmangler eller økning i prosjektkostnader kan resultere i kostnader som ikke dekkes inn av inntektene fra det aktuelle prosjektet. Dersom et prosjekt er identifi sert som tapsbrin- gende, føres det avsetninger for forventede fremtidige tap. Regnskapsmessig behandling er basert på beste estimat ved slutten av regnskapsperioden. Omstendigheter og informasjon kan endre seg i etterfølgende perioder, og endelig utfall kan derfor bli bedre eller dårligere enn hva vurderingene gjort på tidspunktet for utarbeidelsen av regnskapet tilsa.

|

| **Note 4 Annen driftsinntekt**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Leieinntekt fra fast eiendom	23.527	18.658
Viderefakturerings av husleie datterselskap	0	2.837
Gevinst ved salg av virksomheter	28.452	0
Sum annen driftsinntekt	51.980	21.495

|

Note 5 Lønnskostnad, antall ansatte, godtgjørelser

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Lønn og feriepenger	1.621.917	1.540.927
Arbeidsgiveravgift	240.929	230.326
Netto pensjonskostnad*	108.761	124.335
Annen lønnskostnad	73.343	95.307
Sum lønn og andre personalkostnader	2.044.950	1.990.895

* Netto pensjonskostnad består i 2015 av kostnad på innskuddsbasert ordning på 71,1 MNOK eks AGA og ny AFP ordning på 21,1 MNOK eks AGA i tillegg til kostnader på 16,6 MNOK knyttet til ytelsesbasert pensjonsordning inkl AGA . (jf note 26)

Gjennomsnittlig antall ansatte 01.10.13 - 30.09.14		1.957
Gjennomsnittlig antall ansatte 01.10.14 - 30.09.15	1.959	

Godtgjørelse til styret i Siemens AS utgjorde 380 000 kroner i forretningsåret 2015

Avtroppende administrerende direktørs lønn i perioden 01.10.14-30.09.15 var 2.669.913 kroner. Av dette utgjør bonus 526.333 kroner. Innberetningspliktige godtgjørelser forøvrig var 27.663 kroner.

Administrerende direktør er inkludert i pensjonsordningen for toppledere i Siemens AS. Det er innbetalt pensjonspremie på 329 401 kroner for administrerende direktør. Administrerende direktør har resultatavhengig lønn, og utbetalt bonus er inkludert i de innberetningspliktige godtgjørelsene. Det er inngått en sluttavtale på 12 månedslønner ved oppsigelse fra Siemens.

Administrerende direktør har ikke innløst noen aksjer i inneværende forretningsår. Pr. 30.9.2015 har administrerende direktør reservert 1 633 stock awards.

Gevinst på opsjonene avhenger av aksjekurs i Siemens AG målt mot innløsningspris på tidspunkt for innløsning.

Verken styrets leder eller administrerende direktør har stillingslån i Siemens AS per 30.09.15.

Styrets leder har i perioden ikke mottatt styregodtgjørelse. Ingen av styremedlemmene har fått tildelt opsjoner eller aksjer.

Øvrige ansatte har lån i selskapet på 13,7 MNOK. Lånene tilbakebetales over maksimalt 10 år. Det beregnes normalrentesats for lånene. Det er ikke stillet særskilt sikkerhetsstillelse for lånene utover utstedelse av gjeldsbrev.

|

|

Revisor	2015	2014
Kostnadsført honorar til revisor		
Revisjonshonorar for lovpålagt revisjon	1.214	1.389
Fakturert tilleggshonorar for tidligere år	0	236
Andre revisjonsrelaterte tjenester	189	0
Sum honorar til revisor	1.403	1.625

Honorarene er oppgitt eksklusiv merverdiavgift.

|

| **Note 6 Finansinntekt**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Renteinntekt konsern	1.133	613
Annen renteinntekt	5.124	4.333
Valutagevinst	37.680	937
Sum finansinntekt	43.937	5.883

| **Note 7 Finanskostnad**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Rentekostnad konsern	959	2.014
Annen rentekostnad	4.154	7.097
Annen finanskostnad	72	221
Valutatap	60.298	42.641
Sum finanskostnad	65.483	51.973

Note 8 Skatt

Grunnlag betalbar skatt (Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Ordinært resultat før skattekostnad	110.090	136.960
Permanente forskjeller/ andre forskjeller	8.098	6.689
Endring skatteøkende/ skattereduserende midlertidige forskjeller	350.731	-29.305
Endring skatteøkende/skattereduserende midlertidige forskjeller ført direkte mot egenkapital	-89.632	24.372
Skattefri salgsgjevinst aksjer	-219.895	0
Grunnlag betalbar skatt	159.392	138.717
27% betalbar skatt herav	43.036	37.454
Betalbar skatt i skattekostnaden	43.036	37.454

Årets skattekostnad fremkommer slik:

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Betalbar skatt på årets resultat	43.036	37.454
Endring utsatt skatt	-94.705	-233
Endring utsatt skatt ført direkte mot egenkapital ¹⁾	24.201	-9.641
Korreksjon feil tidligere år	5.195	11.266
Årets totale skattekostnad	-22.273	38.845

¹⁾ Endring i balanseført finansielle instrumenter og pensjoner samt utsatt skatt i tilknytning til disse postene blir til dels ført direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Betalbar skatt på årets resultat	43.036	37.454
Betalbar skatt tidligere år	0	-1.840
Sum betalbar skatt	43.036	35.614

Spesifikasjon av grunnlag utsatt skatt:

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Skatteøkende/ skattereduserende forskjeller som utlignes:		
Anleggsmidler/ langsiktig gjeld	-161.556	140.835
Omløpsmidler/ kortsiktig gjeld	1.026.021	984.728
Sum	864.465	1.125.564
Poster ført direkte mot egenkapitalen	-371.360	-281.728
Sum grunnlag utsatt skatt	493.105	843.835
27% Utsatt skatt (+) / Utsatt skattefordel (-)	133.138	227.836
Endring av Utsatt skatt	-94.697	-233
herav uten virkning for skattekostnad	-24.201	0

Nominell skattesats på resultat før skatt:

(Beløp i 1 000 kroner)	2015 Skattekostnad	2014 i % av resultat før skatt
Skatt beregnet som gjennomsnittlig nominell skattesats på resultat før skatt	29.724	27.00%
Effekt av permanente forskjeller	2.187	1.99%
Effekt skattefri inntekt	-59.372	-59.93%
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	5.188	4.71%
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	-22.273	-20.23%

| **Note 9 Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler**

(Beløp i 1 000 kroner)	Kunde- portefølje	Teknologiske immaterielle eiendeler	Markeds- relaterte eien- deler	Utviklings- prosjekt under utførelse	Goodwill	Sum
Anskaffelseskost 01.10.14	73.647	95.825	3.666	1.568	545.794	720.500
Årets tilgang	0	0	0	0	0	0
Årets avgang - kostpris	0	0	0	1.568	0	0
Anskaffelseskost 30.09.15	73.647	95.825	3.666	0	545.794	718.932
Akkumulerte av- og nedskrivninger	47.033	57.946	1.567	0	2.122	108.668
Balanseført verdi pr. 30.09.15	26.614	37.879	2.100	0	543.672	610.265
Årets av- og nedskrivninger	6.572	11.801	458	192	0	19.023
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær	lineær		
Økonomisk levetid	3-9 år	5-8 år	5-8 år	2-5 år		

Markedsrelaterte immaterielle eiendeler er relatert til merkevarenavn fra selskap som nå er fusjonert med Siemens AS. Det er gjennomført en årlig nedskrivning av goodwill og andre immaterielle eiendeler basert på forventede fremtidige kontantstrømmer. Testen forsvarer de bokførte verdier. Men dersom negative endringer i sentrale forutsetninger i beregningen av gjenvinnbart beløp vil vise at virkelig verdi er lavere enn bokførte verdi, vil dette medføre nedskrivninger i senere perioder.

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Samlede utgifter medgått til forskning og utvikling	176.809	151.081

Det legges til grunn at samlet forventet inntjening av pågående forskning og utvikling motsvarer samlede utgifter. Selskapets utviklingsprogrammer er i hovedsak relatert til produkter og systemer for subsea anvendelse. Andre viktige utviklingsområder er kraftsystemer for skip og borefartøy, vannhandling for offshore og avanserte IT løsninger for olje- og gassmarkedet. Siemens har et utstrakt forskningssamarbeid med universiteter, høyskoler, samt eksterne og interne forskningssentre og partnere.

(Beløp i 1 000 kroner)	Tomter/ bygninger	Maskiner og anlegg	Bedriftsutstyr og inventar	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.10.14	221.827	85.269	143.017	13.687	463.800
Årets tilgang	19.176	24.239	19.267	6.633	69.315
Årets avgang - kostpris	0	70	9.222	0	9.292
Anskaffelseskost 30.09.15	241.003	109.438	153.062	20.320	523.823
Akkumulerte av- og nedskrivninger	84.585	44.269	106.746	0	235.599
Balanseført verdi pr. 30.09.15	156.418	65.169	46.316	20.320	288.223
Årets av- og nedskrivninger	11.397	7.733	15.956	0	35.086
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Økonomisk levetid	0 - 50 år	10 år	3 - 5 år		

Leieavtaler	2015	2014
Kontor og lagerbygg	95.296	83.840
Biler	7.941	9.523
Sum kostnad leieavtaler	103.237	93.363

Siemens AS leier kontor- og lagerbygg 16 ulike steder i landet. Leielokaler i Stavanger og Bergen løper til 2027, i Bomlø til 2025 og leielokaler for hovedkontor i Oslo til 2026. De andre leieavtalene har 2-4 års løpetid.

Selskapet har inngått leasingavtaler av personbiler og varebiler med tre til fem års løpetid.

For oversikt over totale forpliktelser se note 19.

Note 10 Aksjer

Siemens AS solgte i 2015 datterselskapet Siemens Healthcare AS til morselskapet Siemens International Holding B.V. for et vederlag på 341 443 000 kr. Dette medførte en gevinst på 219 895 000 kr. Vederlaget var i sin helhet kontanter.

Konsernregnskapet for Siemens AG kan fås oversendt ved å benytte følgende adresse:
Siemens AG, Wittelsbacherplatz 2, D-80333 Munich, Germany.
<http://www.siemens.com>

| **Note 11 Andre langsiktige fordringer**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Lån til ansatte (jfr. note 5)	13.661	14.273
Andre langsiktige fordringer	17.679	3.212
Sum andre langsiktige fordringer	31.340	17.486

Oversikten viser bokført verdi av fordringer med forfall senere enn ett år etter balansedagen.

|

| **Note 12 Varer**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Råvarer	61.161	56.029
Varer under tilvirkning	9.883	11.806
Ferdigvarer	60.495	121.060
Sum varer	131.539	188.895
Avsetning for ukurans inkludert i tallene ovenfor:	44.304	43.429
Årets varekost utgjør	3.244.765	3.335.344

|

| **Note 13 Kundefordringer**

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Tap på kundefordringer	2.320	1.392
Endring i avsetning	3.418	-3.798
Netto tap på fordringer	5.738	-2.406

|

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Brutto kundefordringer	844.049	1.036.629
Avsetning for tap på kundefordringer	-17.980	-14.559
Netto kundefordringer	826.068	1.022.070

Utestående fordringer eldre enn 60 dager utgjør ca 4,1 % av brutto fordringer (mot 7,1% i 2014).

Siemens AS gjør en løpende oppfølging og vurdering av risiko og mener at tapsavsetningen er tilstrekkelig basert på en vurdering av fordringene.

|

| **Note 14 Betalingsmidler**

Siemens AS har ingen bundne likvider. Siemens AS har en bankgaranti på 100 millioner kroner for skattetreksforpliktelser. Videre har Siemens AS stilt en bankgaranti på totalt 2,5 MNOK for skattetreksforpliktelser til Siemens Healthcare AS.

Bankaktiviteter utføres via Siemens AG og ekstern bank. Siemens AS har lav likviditetsrisiko da de inngår i Siemens- konsernets konsernkontoordning. Beholdningene i Siemens AS utgjør netto per 30.09.15 201 MNOK og er klassifisert som fordring.

|

Note 15 Egenkapital og aksjonærinformasjon

	Aksjekapital	Overkurs	Egne aksjer	Innskutt annen EK	Kontantstrømsikring reserve	Aktuarielle gevinster og tap	Opptjent egenkapital	Annen egenkapital	Sum Egenkapital
(Beløp i 1 000 kroner)									
Egenkapital 01.10.2014	140.000	30.000	0	0	-9.900	-211.060	819.538	598.577	768.577
Utbytte	-	-	-	-	-	-	-98.116	-98.116	-98.116
Totalresultatet	-	-	-	-	-43.074	-22.358	132.363	66.931	66.931
Egenkapital pr. 30.09.2015	140.000	30.000	0	0	-52.974	-233.418	853.785	567.392	737.392

Per 30.09.15 består selskapets aksjekapital av 140 000 aksjer hver pålydende 1 000 kroner. Selskapets aksjer er i sin helhet eid av Siemens International Holding BV, som igjen eies 100% av Siemens AG.

|

Note 16 Valutaderivater og finansielle instrumenter

Basert på gjeldende retningslinjer skal 75% - 100% av fremtidige kontantstrømmer og posisjoner i utenlandsk valuta sikres gjennom bruk av terminkontrakter og opsjoner. Det ligger et sikringsorientert syn til grunn for bruk av finansielle instrumenter gjennom motpost i underliggende forretningsmessige kontantstrømmer.

Siemens AS har signifikant valutaeksponering knyttet til innkjøp og salg i EUR, USD, GBP, SGD, SEK og DKK. Det kan i tillegg benyttes opsjoner for å sikre seg mot svingninger i prosjekters tilbudsfasen. Siemens AS sikrer seg mot råvareeksponering ved å benytte finansielle terminkontrakter. Alle sikringsforretninger foretas mot Siemens AG.

Siemens AS ingen finansielle instrumenter knyttet til renteeksponering.

|

Følgende beløp relatert til valutasikringskontrakter er regnskapsført som finansinntekt / -kostnad i regnskapsåret:

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Realisert inntekt gevinst / tap (-) fra utløpte sikringskontrakter:	-36.248	-442
Urealisert gevinst / tap (-) fra verddivurdering av sikringskontrakter:	-15.471	1.813

|

Følgende beløp relatert til valutasikringskontrakter er ført mot andre inntekter og kostnader (justert for utsatt skatt): (jf. note 15)

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Urealisert gev / tap (-) ført i regnskapsåret:	-43.073	-12.500
Akkumulert gevinst / tap (-) som ikke er reversert fra egenkapitalen:	-52.973	-9.900

|

Oversikt over urealiserte valutaterminer per 30.9.2015:

(Beløp i 1 000 kroner) Valutaterminer (motposisjon NOK):	Valutabeløp	Beløp i NOK	Avtalt snitt kurs	Kurs pr. 30.09.15	Gj.snittlig gjen- stående løpetid i dager
Salg EUR	143.514	1.307.604	9.111	9.525	186
Kjøp EUR	108.974	985.683	9.045		192
Salg USD	50.103	384.195	7.668	8.502	113
Kjøp USD	26.747	210.620	7.874		95
Salg SEK	37.406	35.365	0.945	1.012	99
Kjøp SEK	37.687	35.566	0.944		84
Salg DKK	6.344	7.706	1.215	1.277	151
Kjøp DKK	9.829	11.586	1.179		166
Salg GBP	397	5.146	12.964	12.897	61
Kjøp GBP	2.841	35.446	12.477		104
Salg SGD	0	0	-	5.982	0
Kjøp SGD	672	3.910	5.819		82

|

Virkelig verdi av derivatene som er bokført i balansen pr. 30.09. er som følger:

(jf. tabellen for valutaderivater og finansielle instrumenter)	2015	2014
CHF	-	-
DKK	587	-7
EUR	-8.722	2.738
GBP	1.248	2.129
SEK	83	-3
USD	-25.512	-15.119
SGD	110	-
Sum	-32.206	-10.261
Positive beholdninger: Kortsiktig andel	66.995	39.684
Positive beholdninger: Langsiktig andel	16.236	755
Negative beholdninger: Kortsiktig andel	-97.869	-46.054
Negative beholdninger: Langsiktig andel	-17.568	-4.646
Sum	-32.206	-10.261

Virkelig verdi for sikringsinstrumenter fastsettes ved at differansen mellom balansedagens kurs og avtalt kurs multipliseres med det sikrede beløpet i fremmed valuta og diskonteres. Det innkalkuleres et administrasjonsgebyr til utsteder av sikringsinstrumentet (Siemens AG).

I resultatregnskapet føres verdivurdering og oppgjør av sikringskontrakter under finanskostnad og -inntekt. I balansen føres verdien av åpne sikringskontrakter under andre kort- eller langsiktige fordringer eller annen kort- eller langsiktig gjeld.

Andelen langsiktig positiv beholdning utgjør 21,4 MNOK og langsiktig negativ beholdninger 20,1 MNOK

|

Note 16 Valutaderivater og finansielle instrumenter (forts.)

Siemens AS benytter sikringsbokføring (Cash Flow Hedge Accounting) for større kontantstrømmer. Formålet med sikringsføringen er å unngå resultateffekter av urealisert gevinst eller tap av sikringsinstrumentet. Sikringseffektiviteten måles løpende og dokumenteres i henhold til krav for bruk av sikringsbokføring. Dersom kravene til bruk av sikringsbokføring ikke er oppfylt, følger bokføringen av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet sine respektive vurderingsregler.

Ved sikring av kontantstrømmer (Cash Flow Hedge Accounting) bokføres urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet mot egenkapitalen. Det beregnes utsatt skatt på avsetning direkte mot egenkapitalen.

Andre sikringskontrakter som ikke klassifiseres som sikringsbokføring føres som virkelig verdi over resultatet.

Per 30. september 2015 er det ingen vesentlig ineffektive sikringer.

Perioder når sikrede kontantstrømmer i utenlandsk valuta, klassifisert som sikringsbokføring (Cash Flow Hedge Accounting), antas å ha effekt på resultatet:

(Beløp i 1 000 kroner)	2016	2017	2018	2019
Tidspunkt for når sikrede kontantstrømmer forventes å bli reklassifisert fra egenkapital til resultatet.				
Beløp	-16.860	571	-910	-697

Følgende beløp relatert til råvaresikringskontrakter er regnskapsført som finansinntekt / -kostnad i regnskapsåret:

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Realisert inntekt fra utløpte sikringskontrakter:	711	-
Urealisert gevinst / tap (-) fra verddivurdering av sikringskontrakter:	-523	523

| **Note 16 Valutaderivater og finansielle instrumenter (forts.)**

Finansielle instrumenter etter kategori:	Utlån og fordringer	Eiendeler til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Per 30.09.2015 (beløp i tusen kroner)					
Investeringer i andre aksjer og andeler	450	-	-	-	450
Andre langsiktige fordringer	15.104	-	16.236	-	31.340
Kundefordringer	826.068	-	-	-	826.068
Kortsiktig fordringer konsernkontosystemet	201.007				201.007
Andre kortsiktige fordringer	575.500	-	66.995	-	642.495
Sum	1.618.129	-	83.231	-	1.701.360

	Utlån og fordringer	Eiendeler til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Tilgjengelig for salg	Sum
Eiendeler					
Per 30.09.2014 (beløp i tusen kroner)					
Investeringer i andre aksjer og andeler	450	-	-	0	450
Andre langsiktige fordringer	16.731	-	755	0	17.486
Kundefordringer	1.022.070	-	-	-	-
Kortsiktig fordringer konsernkontosystemet	907.441	-	39.684	0	947.126
Andre kortsiktige fordringer				0	0
Sum	1.946.692	-	40.439	0	1.987.131

	Forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Forpliktelser				
Per 30.09.2015 (beløp i tusen kroner)				
Andre langsiktige forpliktelser	-	17.568	129.797	147.365
Leverandørgjeld	-	-	278.649	278.649
Kortsiktig gjeld konsernkontosystemet	-	-	-	-
Forskudd fra kunder	-	-	47.023	47.023
Annen kortsiktig gjeld		97.869	839.278	937.147
Sum	-	115.437	1.294.747	1.410.184

	Forpliktelser til virkelig verdi over resultatet	Derivater benyttet for sikringsformål	Andre finansielle forpliktelser	Sum
Forpliktelser				
Per 30.09.2014 (beløp i tusen kroner)				
Andre langsiktige forpliktelser	-	4.646	67.926	72.572
Leverandørgjeld	-	-	421.104	421.104
Kortsiktig gjeld konsernkontosystemet	-	-	34.762	34.762
Forskudd fra kunder	-	-	45.725	45.725
Annen kortsiktig gjeld	-	45.954	1.157.866	1.203.820
Sum	-	50.600	1.727.383	1.777.983

| Note 17 Annen kortsiktig gjeld

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Lønn og feriepenger	254.096	252.589
Forskuddsfakturert servicekontrakter	32.348	45.562
Avsetning for forpliktelser	66.761	60.008
Forskuddsfakturert produksjon prosjekter (jamfør note 3)	471.898	790.892
Valutaderivater (jamfør note 16)	97.869	46.595
Omstruktureringsavsetning	26.102	0
Annen kortsiktig gjeld	14.176	8.175
Sum annen kortsiktig gjeld	963.249	1.203.820

(Beløp i 1 000 kroner)	Taps-kontrakter	Andre	Sum
1.10.2014	26.575	33.433	60.008
Avsatt	25.991	26.928	52.919
Oppløst	11.365	13.320	24.685
Benyttet avsetning	13.272	8.209	21.481
30.09.2015	27.929	38.832	66.761

| Note 18 Pantstillelser og garantiansvar

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Garantiansvar		
Kausjonsansvar for ansatte	0	0
Garantier stilt av eksterne finansinstitusjoner	650.037	736.499
Garantier stilt av eksterne finansinstitusjoner for Siemens Healthcare AS (tidligere Siemens Healthcare Diagnostics AS)	2.500	7.500
Garantier stilt av eksterne finansinstitusjoner for eksterne selskap	0	0
Sum garantiansvar	652.537	743.999

Siemens AS har garantiansvar pålydende 653 MNOK, der garantiene er utstedt av eksterne finansinstitusjoner. Garantiene gjelder forpliktelser overfor myndigheter og kontraktsmotparter, inkludert garantier med kausjonsansvar for Siemens Healthcare AS og eksterne selskap.

Siemens AS har tinglyst en avtale om factoring etter pantelovens § 4 - 10, avtalen gjelder avhendelse av enkle pengekrav i næringsvirksomheten og gjelder for et beløp opp til 80 millioner kroner. Tinglysningen er gjort til fordel for Kredittanstalt für Wiederaufbau og er gjort i forbindelse med prosjektfinansiering.

| Note 19 Ikke balanseførte forpliktelser

Siemens AS har følgende ikke balanseførte forpliktelser fordelt på følgende kategorier ved utgangen av forretningsåret 2015:

Beskrivelse	Innen 1 år	2-3 år	Per periode		Total
			4-5 år	etter 5 år	
Husleie* og leie av andre lokaler	98.316	162.328	167.113	525.914	953.671
Leasing av biler	3.568	3.609	705	0	7.882
Total	101.884	165.937	167.818	525.914	961.553

*Siemens AS har inngått avtale om leie av bygg i Østre Aker vei 88. Leieavtalen løper i 12 år med virkning fra 15. desember 2013. Etter utløpet av leieperioden har Siemens AS opsjon på forlengelse av avtalen til markedsleie på 10 + 10 år.

| Finansielle leieavtaler

Siemens AS har inngått en finansiell leieavtale i januar 2015 om leie av bygg i Ternetangen 61, Bømlo, som løper i 10 år.

| Resterende estimerte leiebetaling til forfall:

(Beløp i 1 000 kroner) Beskrivelse	Innen 1 år	2-3 år	Per periode		Total
			4-5 år	etter 5 år	
Minimum leasing betaling	2.380	4.760	4.760	9.849	21.749
Nåverdi av minimum leasing betaling	2.157	3.785	3.175	5.038	14.155

| Note 20 Finansiell markedsrisiko

Siemens AS sikrer seg mot valuta- og råvareeksponering ved å benytte finansielle terminkontrakter mot Siemens Financial AG. Derimot har Siemens AS ingen finansielle instrumenter knyttet til rentebærende poster. På grunn av Siemens AGs gode likviditet har Siemens AS liten likviditetsrisiko. Kundefordringer blir fortløpende vurdert ut fra endring i markedsforhold og ledelsens vurdering, vi anser at dette er tatt høyde for i avsetning for tap på fordringer. (jf. note 13).

Valuta- og råvarerisiko samt anvendelse av finansielle instrumenter er omtalt i note 16.

Note 21 Transaksjoner nærstående parter

SALG

(Beløp i 1000 kroner)		2015	2014
Siemens International Trading Ltd., Shanghai	Siemens selskap	224.157	182.814
Siemens Pte. Ltd.	Siemens selskap	86.572	181.804
Siemens Industry, Inc.	Siemens selskap	64.677	110.435
Siemens Wind Power A/S	Siemens selskap	35.513	25.477
Siemens plc	Siemens selskap	33.607	36.688
Siemens Financial Services AB	Siemens selskap	33.176	8.838
Siemens Energy, Inc. (US) - Oil & Gas (PT	Siemens selskap	22.787	17.926
Siemens AG-RC-DE DF/PD, Nürnberg	Siemens selskap	18.385	103
Siemens Ltd. Seoul	Siemens selskap	13.816	8.144
Siemens Ltd. China	Siemens selskap	11.837	20.266
Siemens A/S	Siemens selskap	11.680	2.147
Annet	Siemens selskap	45.206	29.938
		601.413	624.580

KJØP

(Beløp i 1000 kroner)		2015	2014
Navn			
Siemens AG	Siemens selskap	1.107.628	1.483.277
Siemens Healthcare GmbH	Siemens selskap	250.828	0
Siemens Electric Machines s.r.o	Siemens selskap	102.220	46.711
Siemens Wind Power A/S	Siemens selskap	63.963	232.062
Telecomunicación, Electrónica	Siemens selskap	60.779	89.019
Siemens plc	Siemens selskap	60.756	77.683
Siemens Schweiz AG	Siemens selskap	53.338	70.380
Siemens AG Oesterreich	Siemens selskap	51.324	18.371
Siemens Industrial	Siemens selskap	36.585	36.587
Siemens A/S	Siemens selskap	34.557	81.386
Siemens SA	Siemens selskap	27.031	2.452
Koncar-Energetski Transformers d.o.o.	Siemens selskap	19.431	13.251
Annet	Siemens selskap	244.805	73.539
		2.113.247	2.224.718

Kjøp og salg til nærstående parter gjelder forretningsmessige transaksjoner. Kjøp og salg mellom nærstående parter relaterer seg hovedsakelig til prosjekt-samarbeid. Det er også noe kostnadsallokeringer i forbindelse med bruk av fellestjenester i konsernet. Siemens AS solgte i 2015 datterselskapet Siemens Healthcare Diagnostics AS til morselskapet Siemens International Holding B.V. Siemens AS har ingen mellomværende i konsernet hva gjelder gjeld og fordringer da kjøp og salg blir trukket rett fra cash poolen i konsernet. (jfr note 14)

| Note 22 Aksjeverdi basert betaling

Ledende personer i Siemens AS får tildelt opsjoner fra Siemens AG. Perioden fra tildeling til utøvelse er 3 år. Opsjonskostnaden resultatføres i Siemens AS.

Siemens AS blir belastet forventet månedlig kostnad på opsjonene fra Siemens AG på tildelingstidspunktet. Den kostnaden bygger opp en gjeld i Siemens AS til Siemens AG. Kostnaden er basert på virkelig verdi av opsjonene på balansedagen. På utøvelsetidspunktet blir den faktiske verdien på opsjonene lagt til grunn. Dette danner grunnlag for den endelige kostnaden fakturert fra Siemens AG.

Den norske marginalsatten blir utregnet og betalt til norske skattemyndigheter mens resten av beløpet blir utbetalt til den ansatte fra Siemens AS.

Total kostnadsføring for disse opsjonene er ført under lønnskostnader. I forretningsåret 2015 utgjorde dette 2,9 MNOK. Bokført forplikelse utgjør 6,4 MNOK

	2015		2014	
	Gjennomsnittlig kurs EUR per aksje	Antall opsjoner	Gjennomsnittlig kurs EUR per aksje	Antall opsjoner
Per 1. oktober	80.88	14.345	70.77	12.955
Tildelt		3.571	80.88	4.168
Bortfalt				
Utvøyd			77.76	-2.778
Utløpt	-	-	-	-
Per 30. september	80.88	17.916	80.88	14.345

Tildeling/opptjening	Utløpsdato	Utøvelseskurs EUR per aksje	Antall opsjoner	
			2015	2014
2011	11.11.2015	74.14	4.349	4.349
2012	9.11.2016	64.93	5.828	5.828
2013	8.11.2017	80.88	4.168	4.168
2014	8.11.2018	72.3	3.571	
Sum			17.916	14.345

Aksjeopsjoner til ansatte:

I forretningsåret 2014 fikk alle ansatte i Siemens konsernet tilbud om kjøp av Siemens aksjer gjennom programmet Share Matching Plan. Ansatte som går inn på avtalen blir trukket et fast månedlig lønnstrekk fra 0-5% av bruttolønn. Beløpet investeres påfølgende måned i Siemensaksjer. Etter en opptjeningsperiode på tre år gis det fra Siemens' én gratis aksje for hver tredje aksje den ansatte eier. Siemens AS blir kvartalsvis belastet kostnaden for administrasjon av Share Matching Plan i tillegg til den fjerde aksjen de ansatte får etter tre år. For forretningsåret 2015 beløp kostnaden seg til 0,7 MNOK.

Note 23 Andre kortsiktige fordringer

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Opptjente ikkefakturerte inntekter fra tilvirkningskontrakter	353.998	374.337
Andre opptjente ikke fakturerte inntekter inkludert varer i arbeid	201.988	515.430
Valutaderivater	67.151	40.208
Andre kortsiktige fordringer	19.357	17.151
Sum andre kortsiktige fordringer	642.495	947.126

Note 24 Annen driftskostnad

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Frakt og transportkostnader	33.724	40.978
Leie lokaler	95.336	83.847
Lys og varme	12.858	14.003
Renovasjon, vann avløp, renhold med videre	10.883	11.646
Leie av maskiner, inventar mv	5.375	4.646
Verktøy og inventar (ikke aktiverbart)	17.774	19.059
Reparasjon og vedlikehold bygning	19.955	20.852
Reparasjon og vedlikehold annet	5.508	14.901
Kontorkostnad	24.294	24.800
Innleid arbeidskraft	351.133	464.729
Drivstoff, vedlikehold, forsikring og avgifter på transportmidler	392	468
Reise og diettkostnad	144.040	144.084
Salgs- og reklamekostnad	16.067	16.367
Representasjonskostnader	4.281	4.525
Kontingent og gave	6.155	5.694
Forsikringspremie	12.392	13.207
Garanti- og servicekostnad	12.273	13.957
Lisens- og patentkostnad*	26.163	25.580
Annen kostnad**	329.398	291.814
Sum annen driftskostnad	1.128.001	1.215.156

Siemens AS presenterer sitt resultatregnskap basert på hva inntektene og kostnadene inneholder. Annen driftskostnad består av alle operasjonelle kostnader som ikke er relatert til prosjekter, lønnskostnad og kapitalkostnad i form av avskrivninger. Hovedelementene av annen driftskostnad har blitt gruppert i tabellen ovenfor.

*Lisens- og patentkostnad relaterer seg til software kostnader fra eksterne leverandører og interne lisenskostnader fakturert fra Siemens AG.

**Posten "annen kostnad" består hovedsakelig av generelle administrative kostnader som personaladministrasjon, kommunikasjonsadministrasjon, supply chain, forskning og utvikling, IT, legal, finans, strategisk planlegging og generell administrasjon.

Note 25 Offentlige tilskudd

Siemens AS har i 2013 blitt innvilget tilskudd i forbindelse med DEMO 2000 fra Norsk Forskningsråd. Tilskuddet vil redusere påløpte prosjektkostnader som innebærer en nettoføring. Innvilget tilskudd er totalt 4.500.000 kroner og vil bli betalt ut løpende og etterskuddsvis. Prosjektet eies av divisjonen Oil&Gas og vil strekke seg over 2015 og 2016 med hovedvekten i regnskapsåret 2014/2015. Størrelsen på tilskuddet for regnskapsåret 2014/2015 er 362.547 kroner. Tilskuddet gis løpende basert på rapporter for påløpte prosjektkostnader. Tilskuddet er et brukerstyrt innovasjonsprogram som forutsetter 50% medfinansiering fra næringslivet. Innovasjonsprogrammet skal stimulere til FoU satsning i næringslivet, og er således et virkemiddel som skal øke næringslivets egen FoU innsats. Det er ingen betingede forpliktelser utover at man må dokumentere påløpte prosjektkostnader som har dannet grunnlaget for det innvilgede tilskuddet.

Note 26 Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelser

Note 26 Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelser innskuddsbasert tjenestepensjonsordning som tilfredsstiller kravene i denne loven.

Pensjoner behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19 Amended. Siemens AS har ytelsesplaner, både sikrede og usikrede, samt innskuddsplan. Selskapet har i tillegg avsatt for underdekning i LO/NHO AFP - ordningen.

Innskuddsplaner

Siemens AS har en innskuddsbasert tjenestepensjonsordning. Innskuddene er 4% av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag mellom 1 G og 6 G (grunnbeløp), og 8% for pensjonsgrunnlag mellom 6 G og 12 G. Det er innbetalt 71,1 MNOK til de ansatte i 2015.

Stortinget vedtok at AFP skal være en livslang ordning fra og med 01.01.2011, der den ansatte selv kan bestemme når den vil ta ut pensjon etter fylte 62 år. Utbetalingene vil bli påvirket av opparbeidingstid og forventet gjenstående levetid for hver enkelt ansatt. Den nye AFP ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning som finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosentandel av lønn. Da det per i dag ikke er funnet en pålitelig metode for å beregne forpliktelsen, regnskapsføres ordningen imidlertid som en innskuddsbasert ordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende. Det er innbetalt 21,1 MNOK til denne ordningen i 2015.

Ytelsesplaner - sikrede ordninger

For medarbeidere som hadde mindre enn 10 år til pensjonsalder ved utgangen av 2006 har selskapet en lukket ordning med rett til definerte fremtidige ytelser (ytelsesplan). Den lukkede ordningen har ved utgangen av regnskapsåret 30 aktive medlemmer, i tillegg til 965 pensjonister. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. De ansatte er garantert å motta 65% av lønn ved full opptjening uavhengig av endringer i folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom Storebrand Livsforsikring AS og pensjonsmidlene forvaltes og investeres i samsvar med Storebrands norm.

Ytelsesplaner - usikrede ordninger

I tillegg til de fonderte tjenestepensjonsplanene, har Siemens AS usikrede pensjonsforpliktelser. Disse pensjonsplaner over drift omfatter hovedsakelig pensjonsforpliktelse til aktive og pensjonerte toppledere, samt gjenstående forpliktelse av AFP (gammel ordning) og gavepensjon (gammel ordning).

Note 26 Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelser (forts.)

Pensjonskostnad ytelsesplaner	Totalt 2015	Usikret 2015	Sikret 2015	Totalt 2014
Tidligere års pensjonsopptjening/service cost	3.061	3.061	0	23.710
Årets pensjonsopptjening / service cost	8.128	7.180	948	9.826
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	21.197	5.181	16.016	28.681
Avkastning på pensjonsmidler	-15.755	0	-15.755	-20.692
Resultatført pensjonskostnad inkl. AGA	16.631	15.422	1.209	41.525
Aktuarielt tap / gevinst (-)	30.627	12.459	18.168	-41.545
Pensjonskostnad ført i Andre inntekter og kostnader	30.627	12.459	18.168	-41.545

Bevegelse i pensjonsforpliktelser	Totalt 2015	Usikret 2015	Sikret 2015	Totalt 2014
Pensjonsforpliktelser ved periodens begynnelse	839.497	223.758	615.739	861.065
Årets pensjonsopptjening	8.128	7.180	948	9.826
Tidligere års pensjonsopptjening	3.061	3.061	0	23.710
Rentekostnad på pensjonsforpliktelser	21.196	5.181	16.015	28.681
Avkortning / oppgjør	0	0	0	0
Pensjonsutbetalinger	-61.935	-13.325	-48.610	-61.798
Aktuarielt tap / gevinst (-)	50.882	12.459	38.423	-21.988
Pensjonsforpliktelser ved periodens slutt	860.829	238.314	622.515	839.496

Bevegelse i pensjonsmidler	Totalt 2015	Usikret 2015	Sikret 2015	Totalt 2014
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	611.396	0	611.396	609.890
Avkastning på pensjonsmidler	15.755	0	15.755	20.692
Innbetalinger til ordningen	7.953	0	7.953	8.465
Pensjonsutbetalinger	-48.609	0	-48.609	-47.209
Aktuarielt tap (-) / gevinst	20.255	0	20.255	19.558
Pensjonsmidler ved periodens slutt	606.750	0	606.750	611.396
Netto pensjonsforpliktelse	254.079	238.314	15.765	228.100

Sikret pensjonsordning er investert som følger:	2015	i %	2014	i %
(alle beløp i 1.000 kroner)				
Obligasjoner	447.603	74	445.224	73
Aktiv eierkapital	17.271	3		
Fast eiendom	68.808	11	60.299	10
Egenkapital instrumenter	46.137	8	84.114	14
Fond	17.030	3	15.292	3
Bankinnskudd	9.901	2	6.467	1
Totalt	606.750	100	611.396	100

Økonomiske forutsetninger:	2015	2014
Diskonteringsrente	1.78%	2.60%
Forventet lønnsregulering	2.50%	3.25%
Forventet pensjonsøkning	0.00%	0.10%
Forventet G-regulering	2.25%	3.00%
Forventet avkastning på pensjonsmidler	1.78%	2.60%

Aktuarielle forutsetninger:

Øvrige aktuariemessige forutsetninger er lagt til grunn i beregningene, som f.eks dødelighetstabell K-2013, samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Det er videre forutsatt en fratredeleshypothese som avtrappes fra 8% for aldersgruppen 20-29 år og ned til 0% for 60-åringer og eldre. Fratredeleshypothese angir hvor stor andel av arbeidsstokken som antas å slutte frivillig i løpet av ett arbeidsår.

Økonomiske forutsetninger:	Pensjonsforpliktelse (DBO)	
(Beløp i 1.000 kroner)	Økning	Reduksjon
Diskonteringsrente (0,5% endring)	-29.093	33.569
Forventet lønnsregulering (0,5% endring)	67	-68
Forventet pensjonsøkning (0,5% endring)	33.950	0

Note 27 Andre langsiktige forpliktelser

(Beløp i 1 000 kroner)	2015	2014
Personalavsetning for lang tjenestetid	20.519	20.695
Finansielle leieavtaler	13.991	0
Avsetning for ledige lokaler	33.068	0
Garantiavsetning	24.074	26.095
Øvrige langsiktige forpliktelser	29.611	25.781
Sum andre langsiktige forpliktelser	121.263	72.572

Oversikten viser bokført verdi av forpliktelser med forfall senere enn ett år etter balansedagen.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 29 01
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

Til generalforsamlingen i
Siemens AS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Siemens AS, som består av oppstilling over finansiell stilling per 30. september 2015, oppstilling over totalresultat og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Siemens AS avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 30. september 2015 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 3. desember 2015
ERNST & YOUNG AS

Tore Sørli
statsautorisert revisor

|| | D.2 Siemens adresser i Norge

Hovedkontor Oslo

Østre Aker vei 88
0596 Oslo
Postadresse:
Postboks 1
0613 Oslo
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 22 63 38 05

Bergen

Kanalveien 5
5068 Bergen
Postadresse:
Postboks 6215
5893 Bergen
Tlf. +47 55 17 66 00
Faks +47 55 17 69 00

Trondheim

Bratsbergveien 5
7037 Trondheim
Postadresse:
7493 Trondheim
Tlf. +47 73 95 90 00
Faks +47 73 95 90 70

Øvrige adresser til Siemens-kontorer

Agder avd. Kristiansand

Narvika 5
4633 Kristiansand S.
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 38 14 54 66

Bømlo

5420 Rubbestadneset
Tlf. +47 53 42 86 00

Elverum

Kirkeveien 2
2406 Elverum
Postboks 244
2402 Elverum
Tlf. +47 22 63 30 00

Haugesund

Stølsmyr 20
5542 Karmsund –
Karmøy Kommune
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 52 70 51 80

Helgeland avd. Mo i Rana

Svenskeveien 20
8622 Mo i Rana
Tlf. +47 75 12 73 60
Faks +47 75 12 73 90

Kongsberg

Kirkegårdsveien 45
3616 Kongsberg
Postboks 375
3604 Kongsberg
Tlf. +47 32 28 61 10
Faks +47 32 28 61 11

Porsgrunn

Hydrovegen 6, 4 etg
3933 Porsgrunn
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks IS +47 22 63 46 60
Faks BT +47 22 63 46 70

Stavanger

Gamle Forusvei 1
Postboks 8036 Postterminalen
4068 Stavanger
Tlf. +47 51 82 70 70
Faks +47 51 82 70 30

Tromsø

Strandveien 144B
9006 Tromsø
Postboks 6130
9291 Tromsø
Tlf. +47 22 63 30 00
Fax +47 22 63 46 88

Østfold

Sundløkkaveien 75
1659 Torp
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 22 63 49 80
Ågotnes
Cost Center Base
5347 Ågotnes

Ågotnes

Cost Center Base
5347 Ågotnes

